KŘIŽEK.

Napsal J. Jahoda.

Ráno trošinku sprchlo, a pak se najednou nebe rozmodřilo, ptáci se rozpívali a velký úsměv šťastného slunce zalil krajinu.

Zalil i prostičké srdce Nanky Renčlové, která se dnes v deset hodin po tiché mši vdávala a bude míti bílé šaty s bledrůžovým varhánkem, myrtový věneček a bílé rukavice až k loktům. Na ty rukavice skládala si pál roků a povřísel, — po práci chodila k sedlákům dělat povřísla, kopu za dva krejcary.

A myrtový věneček ji upletla Mařenka ze školy za to, že ji Nanka chodila zalévat zahrádku. A za bílé šaty na svou svatbu dala celou roční službu, protože si říkala, že bez bílých šatů to není žádná svatba a že se děvče vdává jednou za celý život.

Pak chtěla, aby si Toník Kalusů na ni pořádě vzpomínal v bílých šatech při svatbě a pamatoval, že ji dostal nevinnou, neohmatanou, nevysmějčenou po všech koutech a mezičkách.

Nanka Renčlová sloužila sedm let na jednom místě u Habásků, a hospodyně slíbila, že ji vypraví svatbu, krásnou svatbu za její poctivou práci. Hospodyně veřejně říkala, že takovou věrnou dušičku a pořádnou holku nikdy ve stavení neměla, a že Tonda ani neví, jakou holku si od Habásků odvede. A to nerudně povídala, se smutným pohledem na Nanku, ale víc nepověděla, aby děvče nerozesmutnila.

Jen někdy v noci na posteli, po večerní modlitbě, když ještě neusnula, říkala si, že by přece neměla mlčet, že jí snad jednou bude Nanka dávat vinu, že nepověděla, neporadila.

Nanka dnes ve svůj slavný den už časně ráno šmejdila ve své komoře, shledávala každý hadříček a připravovala se na nevěstu.

Ráno ve čtyři hodiny zatáhla na komoru necky a nanesla si pět puten vody. To byla Nančina nevěstenčí koupel. Voňavé mýdlo si koupila, — na to už při posledním jarmarku pamatovala, — do vody vlila odvar z laskavce a z koření svaté Máří Majdaleny, na postel rozložila novou košili, u rukávů a u krku hustě vyšívanou kulatými kvítečky a cibulovitými lístky, a časem se zálibně podívala na nové botky.

Stály na lavici, na papíru, a leskly se jak zrcadlo. Až si je obuje, vplete do šněrování bílou pentličku a zaváže si pěknou čtyřcípovou mašli!

Do kufru krásně si uložila všechen svůj majetek, — všechno, co si ze služby zašetřila, — aspoň na tři léta obutí a ustrojení, — a prádla má také dost, — ani desátá holka ve službě nemá tak naditého kufru, jako ona!

A Šupina truhlář včera do jejich seknice na podruží dodal žlutou postel, jen sice měkkou, ale důkladnou, na panty, ze suchých prken, a na posteli štětcem nadělal lýt i suků, jakoby to bylo politýrované dřevo. A stolek se šupletem, dvě židličky, mísník, vanu a válek přinesl.

Na více si už netroufala, a Toníčkovi také říci nechtěla. Je to také zvykem, že si nevěsta přinese celý vejchyst, — hned na začátku by něco mohl vyčítat, že neměla ani to, co patří.

Hospodyně jí dala almaru, no, velkou almaru, ale jen tak ze starého vydání, tuze hřmotnou a zelenavě natřenou s cihlovými tulipánky. A hospodyně jí také koupila mlejnek na kávu, dvě mísy, hrnky, struhadlo a mnoho takových důležitých potřeb.

Peřiny má! Krásnou duchnu, spodnici z kachního a dva velké polštáře z dobrého peří. Také má pod polštáře velkou štopovku, — je to přece lepší, než pytel slámy pod hlavu, jako vídávala v chalupách.

I na truhlu parády v seknici si pamatovala! Mezi sukněmi v truhle je zrcadlo s úzkým, zlatým rámem, — to si koupila za diškrece, když k nim chodívala městská švagrová na čtrnáct srpnových dní. A pět obrázků v rámečkách si na jarmarku koupila, svou patronku a sv. Antonína, pak březeckou Pannu Marii a dvě takové zábavní hlouposti. Na jedné kočka chytá panáčce klubko nití, a na druhé kočka pije kafíčko nějaké ženské v čepci. Ta ženská má hlavu na prsou a spí jak dudek. A kočka mlsá.

Pak má v truhle nějaké skleničky, porculánové šálky a pěknou vázičku. Tu vázičku dostala na památku od Lojzinky hajných, když přijela Lojzinka z Prahy. Jsou na ní skleněné dubky a je na ní namalován kosatec.

Ach, co i to všechno dalo shánění a starostí! Co nocí probděla, co se napřemýšlela, jak každý kousek krvavými krejcárky platila!

A co ji toho ještě schází? Řekla to onehdy poctivě Toníčkovi, že víc nemůže, a kdyby se snad k vůli tomu zlobil, tak tedy že ona ustupuje ze slova. Div ji tehdy do pláče nebylo! Trošinečku ji zamrzelo, že Toníček jen furiantsky rukou hodil a povídal, že budou spát třeba na zemi a že budou jísti třeba z hrstě. A také ji kapánečeк zamrzelo, že nepřiřekl něco laskavého a nenabídl se, že by on také něčím přispěl.

Ovšem, není to jeho věcí, ale vydělá si u správcových koní dosti pěkné peníze, — jen na diškreci má kolikrát více, nežli ona má služby za celý rok.

Teď už stála na komoře v bílé spodničce a jen tak v košili, vlasy v papírkách natočené, bílá a růžová jak ranní obláčky nad chlístvskou skalou. Bůh ví, jak to přišlo, že ji slunce neožehlo, že byla taková panská, jako pořád vymydlená.

A dušičku měla jak krupičku. Co se na tenhle den natěšila, jak si kolikráte zoufala, že nikdo pro ni nepřijde, že tu zůstane na živnosti jako holka ostatek, jako tamhle Kateřina u Lejků, co je jí už skoro sedmdesát, a nikdy se nemohla vdát. Sloužila, sloužila, — chasníci nezavadili, — zůstala svobodná a pomalu stárla. Byla v Lejkově živnosti jak starý vůz v kolně a tak utratila celý život jen na cizím chlebě a u dobytka. Jak se Nanka často Kateřininým životem rozsmutněla!

A s Toníčkem přišlo to tak podivně. Jako dnes to všechno pamatuje! Hrabe jetel u silnice, horko jak v peci, a čeká, až hospodář přijede pro kupy. A tu najednou jede po silnici správců kočár. Jede pomalu, koně horkem sotva nohama pletou, a na kozlíku chasníček v kloboučku, pěkně vystrojený. Toník Kalusů . . .

Znala ho jen tak z doslechu a asi třikrát ho viděla u muziky. Ne snad že by byl šel pro každou, byl každým coulem furiant! Inu, nedivme se, panský kočí! Jiným chasníkům u koní se říkalo pacholek, u správcových rapů byl vždycky jen kočí.

A Toník stojí před muzikanty, kouří dlouhé cigáro, plije až doprostřed sálu a dává policajtu na zavdanou. Pak se rozkolíbá pro Lojzinku hajných a tančí tak nějak kulatě a měkce, jakoby byl z kolomastriky. Holky v koutě u kamen hned povídaly, že je to je nějaký človíček z města!

A při druhém kousku jako když Nanku vaří vodou poleje! Nový kočí přes celý sál jde si rovnou k ní a říká jí o tanec! Dodnes si pamatuje, že to byla zpívaná polka a že ji muzikanti tuze dlouho hráli. Byla jako omámená a strachem se třásla, aby nezmátla krok, aby mu při rejdování stačila.

A pak šel pro ni ještě asi sedmkrát, až se kmotry a tetky na lavici u kamen po nich zvědavě rozhlížely. Hned na poprvé ji k sobě silně tiskl a jednou také povídal, že ona je tu z těch venkovských cibulinek nejhezčí a že by s ní chtěl pořáde tancovat.

K půlnoci však nechal tančení, sedl si mezi starší chasu a jen pil. Červenal v tváři, furiantsky vykládal a všecky překřikoval. Inu, přece jen panský kočí! Pil mnoho a pořádek kouřil. To dobře pozorovala, že každou chvíli se podíval do kouta na ni a že se mu při tom oči silně leskly.

Dlouho po půlnoci, když se už chystala domů, ještě jednou přišel si pro tanečeк. Ale to už se divně motal, třasák tančil jako polku a nějak spleteně hovořil, že tady na sále dnes nechal srdce, že se zastřelí, jestli ji nedostane a že zejtra večer přijde na zeptanou. Hned potom šla Nanka domů. Bála se nějak a srdce jí radostí tmulo.

Tak se seznámila s Toníčkem. Byli spolu častokrát v polích, — chodili na pouště a jednou si řekli, že se mají rádi. Tak prostičké to bylo a samo to najednou přišlo.

Nanka kudy chodila, na Toníčka myslila. Hospodyně hned uhodla, co se s děvčetem děje, hned jí povídala: "Ty jsi, holka, zamilovaná, — tobě nějaký vejtažník hlavu popletl, to já hned poznám!"

Nanka zahořela, oči jí po zemi těkaly a také se přiznala. To právě spolu přebírały na dvoře staré bandory, kliče ulamovaly a nahnilé dávaly stranou pro dobytek.

Když hospodyně slyšela jméno nového kočího, zvážněla. Povídala: "Víš, holka, všechno ti přeju, ale na toho chasníka se leccos povídá. Ne snad, že by se za sukněmi honil, to jsem neslyšela, ale prý si rád často zabendí, je to takový hospodský vysedálek a jest truňku tuze oddaný —"

Nanku jako když do studně hodí! Kde pak ona se vyptávala, co Toníček dělá, když zrovna s ní nemluví?

A hospodyně lila dál mrazivou sprchu: "Všechno by bylo dobré, kdyby to s tebou myslil doopravdy a kdyby toho pití nebylo. Ale je to pravda, holka, je! Vydělá pěkné grošе, ale všechno propije, — šafářka mi to světitě vyložila, že on je lehká nátura, človíček tuze šenkovní. Na to, holka, pamatuj, — jestli to ovšem mezi vámi je na kopulaci, — to já nevím, — to si dělej podle svého svědomí — kdybys měla matku, ta by ti nejlíp poradila, ale jak já si mám vzít tvůj život na zodpovědnost?"

Nanka se dala do pláče. Jaksi tomu všemu dobře nerozuměla, nikdy se nestarala, jestli je Toníček v hospodě, když jí přece pořádek povídal, jak ji má rád a že jen ona musí býti jeho, nebo že se na krchově načisto zastřelí.

A večer šla na náves ulekaná, zrovna pitomá, novou okolností. Dle panímáminy rady se opatrně zeptala, jestli chodí Toníček do hospody a naprosto nerozuměla, když se furiantsky plácal po stehnech a hrdě povídal: "To já na sklenici mezi sousedy, — to já rád! Pohovořit o světě, aby tu na vsi viděli, že nejsem za humny vylíhlý a syrovátkou krmený. Já prošel něco světa, já byl i v Praze, — panečku, a mám za co pít!"

Nanka se prostince vyzpovídala. Všechno na hospodyni řekla, jak ji postrašila o tom pití, a Toník se rozkohoutil: "Já piju za svůj vydělaný groš a, abys věděla, řekni hospodyni, že máme za měsíc svatbu, aby si místo tebe hledala holku. A čekám na tebe jen měsíc, — jestli mě chceš, tak za měsíc máme svatbu, a když ne za měsíc, jdu do světa! Aby hospodyně věděla!"

S tím se rozešli, a ráno, hned při dojení, Nanka se svěřila hospodyni. Že se za měsíc bude vdávat, že to o tom bendění není pravda a že ona Toníčkovi věří.

Hospodyně se zamyslela a řekla opatrně: "Pánbůh ti děvče požehnej, — když on má takový poctivý oumysl, já už ani muk. Však ty to sama potom přezkoumáš a nemusíš dát na cizí řeči. Ono je nejlepší, když člověk sám si zkusí, protože obyčejně cizímu se nevěří."

A tak se Nanka chystala ku svatbě, — to se pak starala, trápila, shánčla a jen Pánaboha prosila, aby si to Toníček nerozmyslil, aby nebyla v lidských hubách, že jí ženich utekl. To by pak zůstala najisto do smrti na licho, jako Kateřina u Lejků.

Dnes konečně je po všem trápení, tři ohlášky jsou vyšlé, ráno v deset hodin je svatba, — a budou tři kočáry! Správce dal rapy, její hospodář valachy a starý Lejka, takový dobrák starosvětský, jde jim s jejím hospodářem za svědky a taky pojede s bryčkou, které říká kočár.

Starý Lejka musí vyvézti všechny svatby do kostela a všechny úmrlce na krchov, to si nedá vzít, to je jeho radost.

Slunce vodorovným pruhem šlehlo do komory, zrovna na pár blýsknavých botek. Už bude sedm — už se musí strojit, aspoň jen tak po domácku. — Přijde na špalecht hospodyně, přijde se na Nančinu slávu podívat Emila, druhá služka, mládějnka, která dnes v hospodářství všechno vede za Nanku, — aby nebyla tu jen tak na hniličko.

Tak tedy nový život! Správce dal Toníčkovi sedničku vedle poklasného, sedníčka má dvě okýnka, na ta si Nanka postaví hrnky s muškátem, fuchsiemi, božím umučením a nevěstinkou . . . Sedníčku si dvakrát vydrhla, stěny jsou jako křída, — jen aby to Šupina truhlář nezacápal.

A po svatbě, až se bude v hospodě podávat účta, zaskočí si do nového domova a všecko uklidí a připraví! Od poklasného přinese si slamník, — nacpala ho letošním sěnem a rákosem, aby to vonělo, — vystele postel, rozestaví nádobí, jiné, všechno to bude jako v pěkném nebíčku!

A Toníček má dnes na svatbu nové šaty, vysoké boty do faldů, koupil si černý klobouk, a správce mu dal zánovní bílou vestu.

Jen aby se v hospodě večer dlouho nezdrželi, aby se zas do lilium nepilo, — Nance šly přes oči šedivé mráčky . . .

Ne a ne, nebude si těch věcí připomínat, ale když se to zrovna epe do myšlének! Jak se rozhlásilo, že si ji vezme Toník Kalusů ze dvora, hned se k ní přitočila tu tetka, tu nějaká babka, — a pomaličku, po trošičku si zadlouly . . .

Tetka Malinková, — ruce založeny, obličej starostlivý, hlas tahavý, oči přimhouřené, — po dlouhé oraci jí šeptala, že je Toník sukovitý chlapík, ale tuhle že pil do rána, že pro Toníka správce poslal vozejk s volem a že ho chtěl za to na hodinu vyhnat!

A babka Běhalová, — oči jak rtuť, pysky jak kornoutek, suché ruce sem tam — nadhodila, že ten Kalus vypije za noc i dvacet půllitrů jako nic — to že je tahoun, z takových že pak šenkýř tloustne!

Zaháněla ty řeči jak komáry. Říkala: "Však ona není ani polovice pravda — a je-li něco, však ona si Toníčka napraví, — však on jí poslechne a bude u ní večer sedět a budou si krásně povídat!"

A jak chvíle prchaly a sluneční pruh do široka rostl, vstával jí v myšlénkách budoucí život. — Všechno doma Toníčkovi do ruky připraví, všechno bude se jako sklo lesknout, dřív než Toníček vstane. A pak mu uvaří snídani, pomiluje ho a vyprovodí až do stáje. A hned sama půjde po práci, aby se hodně vydělalo a mohli pěkně žít. A večer si ho zavede do sekničky, uvaří něco dobrého a budou si povídat a povídat . . .

A v hlavě jí šuměl Toníčkův slib, že nebude pít, že se sklenice vůbec ani nedotkne! Ten slib jí dal tamhle v ouvoze, když ji držel v náručí a když mu povídala všechno, co jí řekla tetka Malinková. Neřekl sice, že je to lež, ale zaklel se, že už nikdy, nikdy nebude pít, tak nesmyslně pít, by svět s oči ztratil.

Proto bylo Nančino nitro zalito úsměvem jako šťastná dnešní vysluněná krajina s rozmodřeným nebem a rozezpívanými ptáky.

Nanka byla ve svatebním opojení. Sotva slyšela, jak hospodyně vypravuje, co je po vsi řečí, že na oběd dvě husy zabila, že bude vepřové i telecí, že hospodář přinesl bandasku rosolky a že právě od Lejků poslali torty, opravdické torty, to že děvče Lejkovo, co bylo v městě na vzdělání, samo upeklo. A že je na jednom tortu kolíbka, opravdivá kolíbka z cukru!

Neslyšela babku Běhalovou tuze chválit její nové šaty, to že takové šaty mívají jen holky ze statku, a že stará Plíhalka rejhoní, proč že tři kočáry, proč taková furie, a proč že není svatba při ranní!

Neslyšela skoro nic, jen viděla v duchu tam tu novou jejich sekničku vedle poklasného, viděla Toníčka, a v uších jí šumělo jeho zaklínání, že on už nikdy nebude se opíjet, nikdy, povídal: nikdy!

A když stála načesaná, s myrtovým věnečkem na zakroucenéм cupánku, v bílých šatech s bledě růžovým varhánkem, v nových botkách s propletenou mašličkou, vrazil najednou do dveří ženich!

Měl bílou vestu, na ní tlustý řetízek poklasného, černý šosatý kabát, lesklé holinky, a postavil se před Nanku.

A Nanka smrtelně sbledla. Jakoby jí někdo najednou krev vypil a do žil mléko nastříkl!

Ženich tkvěl opilýma očima na něčem před ním, ale toho něčeho neviděl — a jak se potácel, motalo se mu před očima cosi bílého, až v tom bílém poznal Nanku. Usmál se blbě, a z uslintaných rtů mu bláholilo: "Tak pojď — už čekáme před vra— vraty, — já si tě sám do—dovezu před pátera, — pojď!" a hned vrávoral po vyřízení s blbým, opilým úsměvem ze dveří, síňkou, kde silně vrazil do chlebové almary, na zásep.

Na dvoře stály dva kočáry a Lejkova pryčka, koně měli červenobílé pentličky na náočnících a leskli se jako krtci.

Ženich vrazil si klobouk do týla, sedl na kozlík a křičel opilej: Juchej!

Hnula se první Lejkova pryčka a hrkotavě vyjela z brány, za ní hospodářův čeledín Venca s pantátou a učitelem.

Hned za nimi ženich na kozlíku švihl správcovy rapy. Neohlížel se, je-li už nevěsta v kočáře, těžko opilou hlavu na stranu točil a před očima mu poskakovaly samé lihové plamínky.

A jeli na vršek ke kostelíku bez nevěsty, jeli vesele, a ženich na kozlíku ejchuchoval, kloboukem mával, na mol opilý od časného rána.

A na komoře smrtelně bledá Nanka se přece vzpamatovala a radila se ze zamlklou hospodyní co teď? co teď?

A když zahřměl kočár před živností — to se vracel Lejka s pryčkou, když nevěstu nepřivezli — udělala hospodyně Nance na čele místo mrtvé mámy křížek.

Snad symbolický křížek pro všechen ostatní Nančin život. —

NĚMCI NENAVIDÍ POLÁKY.

Pohled na polský vojenský stejnokroj má stejný účinek na některé německé úředníky, jako dobře známé rudé plátno na býky. Tak aspoň tvrdí Američan, kapitán Harmon Rorison z Virginie, bývalý člen Kosciuskovy škadrony, který čestně byl propuštěn z polské armády a v těchto dnech přijel z Varšavy do Paříže. Cestu z Polska do Francie konal přes Německo. Několik Američanů nalézalo se na stejném vlaku.

Na pomezí Německa celní úředníci zacházeli s ním zdvořile, stejně jako s jinými Američany, a prohlédli toliko dokonale jejich zavazadla. Rorison měl na sobě občanský oblek a cestoval na americké průvodní listiny a ničím nelišil se od zbytku družiny. Když však německý celní úředník při otevření jeho zavazadel spatřil polskou vojenskou čapku, zarazil se.

"Co s tím budete dělat?" ptal se. Rorison vysvětlil, že byl důstojníkem v polské armádě a že byl před několika dny demobilisován. Úředník cosi zabručel, čemu Rorison dobře nerozuměl, a vrátil se k prohlídce zavazadla. Kus po kusu kladl na platformu a když přišel na uniformu, skoro zařval. Na dně zavazadla nalezl nůž, jaký polští důstojníci k vůli pohodlí nosí místo šavlí.

"A proč tohle to si nechávate?" ptal se úředník.

"Pro příští válku s Německem," znělа chladná odpověď.

Úředník odhodil nůž stranou a před konfiskací zachráněn byl tento předmět jenom tím, že Američan rázně obrátil se na vyššího důstojníka.

Na franko-pruském pomezí zavazadla Američanů opětně podrobena byla důkladné prohlídce.

"Okolnost, že Poláci dostali se z přítomných svých nesnází, znamenala krutou ránu pro německé naděje," pravil Rorison. "Němci zuří následkem zklamání. Poláci mají první místo v jejich nenávisti a na druhém místě jsou Francouzové. Nezbývá jim již dosti nenávisti vůči Anglii a jejich stanovisko vůči Američanům je přátelské, ačkoliv také nenávidí každého, kdo pomáhal Polsku."

DO STARÉ VLASTI

k Vánocům a Novému roku posílejte již nyní peněžní dárky, neb na poslední dny jest mnoho zásilek a úřady v Československu nemohou stačit a tím se stává, že mnoho zásilek jest značně zdrženo, pak koruny jsou nyní laciné, před svátky budou dražší.

PŘES DVĚ STĚ MILLIONŮ KORUN

jsme již tímto rokem poukázali k vyplacení do Československa.

PROČ byl prostřednictvím našim odeslán tak velký počet korun? PROTOŽE máme vždy ten nejlepší kurs, vše bylo rychle a správně vyřízeno až na malé neodvratitelné výjimky.

Zdali si přejete rychlé a správné obslouženi, posílejte prostřednictvím našim. Toto jest ryze československá Národní banka pod kontrolou vlády Spoj. Států. Každý podílník, výbor a úředník jest Čechoslovák.

Vždy pošlete draft neb Money order a my odešleme ten nejlepší kurs v korunách. Udejte přesné jméno a adresu, komu mají býti peníze vyplaceny, neb na tom velice záleží, aby výplata byla urychlena, jelikož v Československu jest mnoho měst a vesnic mající to samé jméno; pak udejte správně vaše jméno a adresu a pošlete vše na —

LAWNDALE NATIONAL BANK

3337-3339 West 26th Street, Chicago, Ill.

Vyplňte tento kupon, udejte přesné adresu a přiložte draft nebo Money Order a zašlete vše nám.

C

Komu mají být peníze zaslány:

Jméno .....

Přesná adresa .....

.....

Přiloženo $.....

Kdo zasílá peníze: .....

Adresa .....

Skutky, jež se nezapomínají.

Posloužíte-li dobře svým přátelům, nikdy nezapomenou vašich služeb. Budou vás doporučovati při každé příležitosti. V tom spočívá tajemství dobrého jména. Trinerovo Léčivé Hořké Víno zjednává si denně nových přátel. Slč. Irma Tarasowitsova psala nám 29. září z Astorie, New York: "Má matka byla na jaře nemocna, a lékař ji poslal na venek. Když tam byla, v jedné vesničce v Pennsylvanii, kdosi jí dal láhev Trinerova Hořkého Vína, které zkusila. Od té chvíle přibrala šest liber a je jí tak dobře, že chce rozhodně lék ten dále užívati. Kde je mohu zde dostati?" Takové skutky se zaznamenávají a posilují stále dobré jméno Trinerova Hořkého Vína jako nejlepšího léku pro poruchy žaludku. Trinerovo Hořké Víno vytvoří zdravou chuť k jídlu, pomůže zažívání a udrží vnitřnosti v čistotě. Stojí za to míti i jiné Trinerovy léky doma po ruce, zvláště Trinerův Liniment pro reumatism a neuralgii, Trinerův Mírnitel kašle pro nastuzení atd. Váš lékárník neb dodavatel léků má je na skladě.— Joseph Triner Company, 1333-43 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.— Advertisement